

sierpnia 1921 r." zastępuje się również wyrazami: „przed 1 stycznia 1923 r.”, wyrazy: „przed końcem 1928 r.” wyrazami: „przed końcem roku szkolnego 1928/9”, a po wyrazach: „trzyletnią praktykę nauczycielską” dodaje się wyrazy: „szkolną, z czego co najmniej dwa lata”; na końcu zaś art. 7 tej ustawy dodaje się, co następuje:

„Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może również absolwentom Państwowego Instytutu Nauczycielskiego lub Państwowego Studium Pedagogicznego zaliczyć jako lata praktyki nauczycielskiej w szkole średniej ogólno-kształcącej okres studiów, odbytych w tych instytucjach, zaś osobom, wymienionym w ostatnim ustępie art. 6, przewidziany niniejszym artykułem termin odbycia praktyki przed 1 stycznia 1923 r. przedłużyć do końca 1924 r.”.

Art. 8. W art. 8 tej ustawy po wyrazach: „na zasadzie art. 6” dodaje się wyrazy: „lub art. 5 lit. l)”, zaś wyrazy: „w art. 5 lit. j) k)”, zastępuje się wyrazami: „w art. 5 lit. b), j), k)”, a po wyrazach: „które nie posiadają wcale dyplomów nauczycielskich” dodaje się wyrazy: „lub których uznanie za posiadających kwalifikacje uzależnione jest od uznania ich praktyki nauczycielskiej za zadawalającą”, na końcu zaś artykułu dodaje się wyrazy: „przyczem określi przedmiot (przedmioty) nauczania, dla którego (których) ważna jest kwalifikacja”.

Art. 9. W art. 10 tej ustawy wyrazy: „winny w przeciągu roku od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy” zastępuje się wyrazami: „winny przed 1 lipca 1925 r.”, wyrazy: „Osoby, które do powyższego terminu” zastępuje się wyrazami: „Nauczyciele czynni przed wejściem w życie ustawy, którzy przed 1 lipca 1925 r.”; po wyrazach: „artykułami 5, 6 i 8” dodaje się zdanie: „Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może wyjątkowo w ważnych wypadkach załatwić podania, wniesione po powyższym terminie przez osoby, które pragną uzyskać dyplomy na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich na podstawie art. 5 i w myśl art. 8”, zaś drugi ustęp art. 10 zastępuje się ustępem: „Dla osób, o których mowa w ustępie ostatnim art. 6 niniejszej ustawy z wyjątkiem osób, które ukończyły Państwowy Kurs Wychowania Fizycznego, termin wnoszenia podań upływa 31 stycznia 1927 r.”.

Art. 10. W art. 11 tej ustawy po wyrazach: „w klasach niższych szkół średnich ogólnokształcących” dodaje się wyrazy: „lub w klasach aż do V klasy włącznie tychże szkół, albo też w niektórych rodzajach szkół średnich (w gimnazjum, liceum, seminarjum nauczycielskiem i t. d.)”. Wydając dyplomy na podstawie art. 5 i w myśl art. 8, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może również określić rodzaj szkoły (szkół), dla której (których) ważną jest kwalifikacja”.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władny jest także uzależnić wydanie dyplomu na podstawie art. 5 lub art. 6 i w myśl art. 8 od stwierdzenia należytego władania w słowie i piśmie językiem polskim w wypadkach, gdy ubiegający

się o dyplom nie ukończył polskiej szkoły średniej ogólno-kształcącej, polskiego seminarjum nauczycielskiego, lub polskiej szkoły wyższej”.

Art. 11. W art. 12 tej ustawy wyrazy: „przed wejściem w życie niniejszej ustawy” zastępuje się wyrazami: „przed 1 stycznia 1923 r.”.

Art. 12. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i upoważnia się go do ogłoszenia ponownie całkowitego tekstu ustawy z dn. 26 września 1922 r. wraz ze zmianami, wprowadzonymi niniejszą ustawą.

Art. 13. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: w. z. *Z. Hübner*

Minister Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego: *Miklaszewski*

741.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 31 lipca 1924 r.

w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 56, poz. 346) oraz ustawy z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 28, poz. 165).

Art. 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 56, poz. 346) przedłuża się aż do dnia 1 października 1930 r. ze zmianami, wynikającymi z następujących artykułów.

Art. 2. Ustawa niniejsza dotyczy oprócz gruntów, objętych ustawą z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 56, poz. 346) nadto:

- gruntów, posiadanych na podstawie ustawy w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych z dnia 8 marca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 23, poz. 235) i z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 28, poz. 165);
- oddanych w posiadanie drobnym rolnikom przez urzędy ziemskie, a objętych przez te urzędy na podstawie orzeczeń Okręgowej, względnie Głównej Komisji Ziemskiej, nie wyłączając wypadków prawomocnego uchylecia orzeczeń co do przymusowego wykupu.

Art. 3. Ochronę rozciąga się na grunty dzierżawne, objęte artykułami 1 i 2 punktem a) do 5 ha obszarów użytków rolnych dla każdego dzierżawcy, a co do gruntów, objętych art. 2 punktem b) — bez względu na obszar tychże. Postanowienie to obejmuje także dzierżawy na gruntach państwowych.

Art. 4. Dzierżawy gruntów, korzystające z ochrony niniejszej ustawy, z wyjątkiem wypadków wymienionych w art. 7 i 8, nie mogą być bez zgody dzierżawców rozwiązane, ani dzierżawcy nie mogą być pozbawieni posiadania dzierżawionego gruntu czy to na podstawie wypowiedzenia lub wniosków o eksmisję, czy też na skutek skargi sądowej właścicieli o oddanie im gruntu dzierżawionego w posiadanie.

Przepisy ogólnych ustaw cywilnych, dotyczące wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku dzierżawnego, nie mają zastosowania do dzierżaw, ustawą niniejszą objętych, o ile nie zachodzą wypadki w art. 7 i 8 przewidziane.

Art. 5. Odmienne od postanowień niniejszej ustawy warunki dzierżaw, ustawą tą objętych, szczególnie co do czynszu, czasu trwania i rozwiązania, są nieważne.

Sądowe i pozasądowe wypowiedzenia, choćby prawomocne, dzierżaw gruntowych, objętych artykułami 1, 2, 3 niniejszej ustawy, nie mają mocy obowiązującej, o ile nie zachodzą wypadki w art. 7 i 8 przewidziane.

Koszty sporu, wynikłe z wypowiedzenia umów dzierżawnych, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 7 i 8 niniejszej ustawy, odnośnie do gruntów nią objętych, ponosi wypowiadający.

Art. 6. Czynsz dzierżawny drobnych działek gruntowych, objętych art. 3, może być żądany, ustanawiany i płacony tylko w kwocie pieniężnej i nie może przewyższać kwoty, odpowiadającej równoważnikowi ceny targowej 150 kg. żyta od 1 ha w dniu zapłaty w pierwszej klasie gruntów we wszystkich okręgach, zaś w klasach niższych wynosić ma o 10% mniej dla każdej następnej klasy, biorąc za podstawę klasy gruntów, określone rozporządzeniem wykonawczym Ministra Skarbu z dnia 15 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. № 123, poz. 996) do ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 94, poz. 746).

Czynsz dzierżawny ma być płacony w dniu 1 listopada każdego roku dzierżawnego zdołu.

Art. 7. Postanowienia art. 1 do 5 nie mają zastosowania i właściciel może każdej chwili żądać zwrotu wydzierżawionego gruntu:

- a) jeżeli dzierżawca z własnej winy nie zapłacił należnego czynszu dzierżawnego w ciągu 30 dni po terminie (art. 6);
- b) jeżeli dzierżawca bez zgody właściciela poddzierżawił grunt, ale tylko odnośnie do poddzierżawionej działki;
- c) jeżeli dzierżawca bez zgody właściciela eksploatuje na dzierżawionym gruncie bogactwa kopalniane lub kamieniołomy;
- d) jeżeli dzierżawca dobrowolnie zgadza się na opuszczenie gruntu dzierżawionego.

Art. 8. Postanowienia art. 1 do 5 nie mają zastosowania i dzierżawa może być wypowiedziana conajmniej na 6 miesięcy przed upływem roku gospodarczego (art. 1):

- a) jeżeli wydzierżawiony teren uległ lub ma ulec parcelacji, przez Rząd wykonywanej, lub jeżeli wydzierżawiony teren jest własnością gmin miejskich i wiejskich;

- b) jeżeli dzierżawca posiada więcej, lub taką samą ilość gruntu co właściciel;
- c) w wypadkach, gdy właściciel sam wydzierżawił grunt i skutkiem tego nie posiada we własnym użytkowaniu 45 ha gruntu ornego, może wypowiedzieć dzierżawę na takim obszarze dzierżawnym wedle swego wyboru, aby doszedł do użytkowania 45 ha gruntu ornego;
- d) jeżeli wydzierżawiony grunt przeszedł na własność na cele użyteczności publicznej bez warunków, któreby odnośny obszar pozostawiły w faktycznym posiadaniu, lub użytkownikowi zbywającego;
- e) jeżeli grunt wypuszczony w dzierżawę stanowi jedyny majątek właściciela, nie przekraczający 45 ha, i jeżeli z powodu nieobecności właściciela w kraju albo też z powodu, że właściciel był małoletni, grunt ten został wydzierżawiony;
- f) jeżeli dzierżawca głównie się utrzymuje z dochodów, płynących z nieruchomości miejskich (kamienice, wille i t. p.) lub z zakładów przemysłowych czy handlowych, położonych w obrębie miast;
- g) jeżeli dzierżawca z pogwałceniem prawa zajął samowolnie cudzy grunt w użytkowanie;
- h) w wypadkach, dotyczących parceli do $\frac{1}{2}$ ha obszaru na rodzinę, jeżeli właściciel potrzebuje jej do celów budowlanych i bezzwłocznie przystępuje do budowy;
- i) w wypadkach przeniesienia własności działek do 45 ha, których przeniesienia własności dokonano przed 1 stycznia 1924 r.

Art. 9. Poddzierżawcy gruntów, wziętych w użytkowanie przed wejściem w życie niniejszej ustawy, korzystają z ochrony, każdy do 5 ha obszaru dzierżawionego, obowiązani są jednak czynsz w art. 6 przewidziany płacić właścicielowi, natomiast nie mają obowiązku uiszczać dzierżawcy jakiegokolwiek zapłaty.

Art. 10. W razie śmierci dzierżawcy w czasie trwania dzierżawy wstępują w jego prawa małżonek i spadkobiercy w linii prostej, którzy pozostawali ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie, względnie przez tegoż byli utrzymywani.

Art. 11. Przez ustawę niniejszą tracą moc prawną sprzeczne z nią postanowienia ustaw: z 8 marca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 23, poz. 235), z 28 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 65, poz. 387), z 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 28, poz. 165), z 3 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 57, poz. 345) i z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 56, poz. 346).

Art. 12. Moc działania niniejszej ustawy rozciąga się na cały teren Rzeczypospolitej łącznie z województwem śląskim.

Przepisy ustawy niniejszej nie mają zastosowania do dóbr kościelnych, fundacyjnych i samorządowych.

Art. 13. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Minister Reform Rolnych: *W. Kopczyński*

Kierownik Ministerstwa Sprawiedliwości: *Siennicki*

742.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 24 sierpnia 1924 r.

o ustaleniu prawa własności nieruchomości, stanowiących hipoteczną własność wolnodziedziczną b. arcyksięcia Karola Stefana Habsburga, a położonych w województwie krakowskim.

Na podstawie p. 1 art. 1 ustawy z dn. 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. № 71, poz. 687) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dn. 22 sierpnia 1922 r. stanowią co następuje:

§ 1. Państwo Polskie nie przejmuje na własność nieruchomości, stanowiących hipoteczną własność wolnodziedziczną b. arcyksięcia Karola Stefana Habsburga a położonych w województwie krakowskim.

§ 2. Właściciel nieruchomości określonych w § 1 jest obowiązany uiścić Skarbowi Państwa kwoty pieniężne, do których zapłaty Państwo Polskie mogłoby być zobowiązane na zasadzie art. 208 Traktatu Pokoju w S.-Germain-en-Laye.

Na kartach ciężarów (c) wykazów hipotecznych powyższych nieruchomości należy wpisać prawo zastawu dla wszystkich roszczeń pieniężnych Skarbu Państwa z tytułu ewentualnej odpowiedzialności finansowej wyniknąć mogącej dla Państwa Polskiego wskutek wykonania co do tych nieruchomości postanowień ustępu 4 art. 208 Traktatu Pokoju w S.-Germain-en-Laye, jako hipotekę łączną, dla której wykaz hipoteczny lwh. 62 (Stary Żywiec) ks. grunt. dla wielkiej posiadłości, prowadzonej w sądzie okręgowym w Wadowicach, stanowić będzie wykaz główny.

Egzekucja celem zaspokojenia powyższych roszczeń będzie dozwolona na zasadzie oświadczenia Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Skarbu, co do ustalonego przez Komisję Odszkodowań lub organ, któremu jej czynności zostałyby przekazane, obowiązku Państwa Polskiego do zapłaty oznaczonej kwoty pieniężnej na zasadzie art. 208 Traktatu Pokoju w S.-Germain-en-Laye.

§ 3. Właściwe sądy hipoteczne dokonają z urzędu wpisów do ksiąg gruntowych prawa określonego w § 2. Sądy wykazów pobocznych dokonają wpisów bez wezwania ze strony sądu wykazu głównego i zawiadomią go o wykonaniu.

§ 4. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych może zwolnić poszczególne nieruchomości, określone w § 1 lub ich części od ciężaru, przewidzianego w § 2 lub ustąpić pierwszeństwo przed tym ciężarem dla innego prawa zastawu przy równoczesnym uzyskaniu dostatecznego zabezpieczenia dla odpowiedniej kwoty pieniężnej.

Minister Skarbu może udzielić powyższego zezwolenia lub ustąpienia pierwszeństwa bez innego zabezpieczenia, jeżeli sprzedaż lub obciążenie nieruchomości następuje celem spłaty podatków lub danin publicznych.

Właściciel nieruchomości, określonych w § 1 może żądać od Skarbu Państwa wykreślenia ciężaru przewidzianego w § 2, jeżeli będzie wykazane, że możliwość odpowiedzialności Państwa Polskiego z tytułu art. 208 Traktatu Pokoju w S. Germain—en—Laye jest już wykluczona. Deklaracja zezwalająca na to wykreślenie będzie wydana na zasadzie uchwały Rady Ministrów.

§ 5. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrom: Skarbu, Spraw Zagranicznych, Sprawiedliwości oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Skarbu: *W. Grabski*

Minister Spraw Zagranicznych: *Al. Skrzyński*

Kierownik Ministerstwa Sprawiedliwości: *Siennicki*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *Janicki*

743.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 30 lipca 1924 r.

w sprawie zamiany gruntów fortecznych na komunalne w m. Poznaniu.

Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 26 września 1922 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. № 89, poz. 811) zarządza się co następuje:

§ 1. Zgodnie z treścią pism z dnia 18 maja 1922 r. i dnia 3 września 1923 r. podpisanych przez dowództwo okręgu Korpusu № VII, zastąpione przez dowódcę Korpusu № VII i gminę miasta Poznania, zastąpioną przez magistrat m. Poznania z uwzględnieniem dodatkowego zobowiązania magistratu m. Poznania z dnia 19 stycznia 1924 r. zezwala się na zamianę wymienionych poniżej gruntów fortecznych, a mianowicie: